РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЧЕТИРИДЕСЕТ И ВТОРО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект!

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ЧАСТНИТЕ СЪДЕБНИ ИЗПЪЛНИТЕЛИ

(Обн. ДВ. бр.43 от 20 Май 2005г., изм. ДВ. бр.39 от 12 Май 2006г., изм. ДВ. бр.1 от 13 Април 2007г., изм. ДВ. бр.59 от 20 Юли 2007г., изм. ДВ. бр.64 от 7 Август 2007г., изм. ДВ. бр.69 от 5 Август 2008г., изм. ДВ. бр.97 от 10 Декември 2010г., изм. ДВ. бр.82 от 21 Октомври 2011г., изм. и доп. ДВ. бр.49 от 29 Юни 2012г.)

§ 1. В чл. 2 ал. 2 се изменя така:

"(2) Държавата и общините не могат да възлагат на частния съдебен изпълнител събирането на публични вземания."

§ 2. В чл. 9, ал. 1, второто изречение се заличава.

§ 3. В чл. 10, ал. 1, след думата "правосъдието" се слага точка и текстът до края на изречението се заличава.

§ 4. В чл. 14, ал. 2, думата "тежко" отпада.

§ 5. Чл. 22, ал. 1, изреч. второ, след думата "правосъдието" се слага точка и текстът до края на изречението се заличава.

§ 6. В чл. 36, ал. 3, след думата "правосъдието" се слага точка и текстът до края на изречението се заличава се променя :

§ 7. В чл. 74 , ал. 2, отрицателната частица "не" се заличава.

§ 8. В чл. 76 се създава ал. 7 със следното съдържание:

"(7) При установяване на нарушения проверяващите, когато административното наказване е извън техните правомощия, подават сигнал до компетентните органи с копие до министъра на правосъдието**.**"

§ 9. Създава се нов чл. 78 със следното съдържание:

"Чл. 78. (1) Такси по изпълнението се събират за извършването на изпълнителни действия.

(2) Размерът на таксите и видът на разноските по изпълнението се определят с тарифа на Министерския съвет по предложение на министъра на правосъдието при условията, по реда и в границите, определени с този закон.

(3) Частните съдебни изпълнители могат да договарят допълнителни възнаграждения, като изплатените в по-висок размер суми не се смятат за разноски по изпълнението и не се дължат от длъжника.

(4) За извършване на опис на имущество в срока за доброволно изпълнение такса не се събира.

(5) За събраните публично-правни задължения на длъжника, по които държавата е присъединен кредитор по закон, такса не се събира.

(6) В случаите, когато длъжникът плати задължението си в срока на връчената му покана за доброволно изпълнение изцяло и частично, пропорционална такса по чл. 83 не се събира за доброволно платения дълг.

§ 10. В чл. 82 отпада изразът "се събират само за действия, изрично посочени в тарифата, и".

§ 11. В чл. 83 се правят следните промени:

1. В ал. 2 след израза "с увеличаване на интереса, като таксата" се добавя изразът "се определя в тарифата от 8% за вземания до 1000 лева, но не по малко от 10 лева до 2 % за вземания над 100 000 лева, като стъпката на намаляване на таксата не може да бъде по–малка от 1.3 % за всяка група вземания според размера им, като максималният размер на пропорционалната такса не може да бъде по-голям от 12 000 лв.", а досегашният текст до края на изречението се заличава.

Второ и трето изречение на ал. 2 стават ал. 3, като новата ал. 3 придобива следната редакция:

"(3) Пропорционална такса за опис се начислява върху по-малката на описаната вещ и от паричното вземане. Сборът от всички пропорционални такси за сметка на длъжника или взискателя в едно изпълнително производство не може да надвишава една десета от задължението."

2. Създава се ал. 4 със следното съдържание:

"(4) В случаите на чл. 85 /нова алинея/ таксата се събира в намален размер.

§ 12. Създава се чл. 85 със следното съдържание:

"Чл. 85. Сборът на всички такси по изпълнението не може да надхвърля една втора от вземането."

§ 13. В Преходните и заключителни разпоредби се създава нов параграф със следното съдържание:

"§ ... В Данъчно-осигурителния процесуален кодекс, в чл. 163, ал. 2, думите "по общия ред" се заменят с "от държавни съдебни изпълнители".

Вносител:
Страхил Ангелов

Мотиви
към Законопроекта за изменение и допълнение
на Закона за частните съдебни изпълнители

Законът за частните съдебни изпълнители е приет през 2005 г. За периода си на действие от разкриването на института на ЧСИ е претърпял редица промени. Въпреки това с настъпилите икономически промени в страната, по време на периода на действие на закона става ясно, че той страда от недостатъци, които се отразяват негативно на правното положение на българските граждани. Нещо повече, неоснователно и в ненужно големи размери се засягат финансови интереси на българските граждани по начин, водещ до обедняване, позволено от закона. Стана ясно, че е дадена възможност на мощни финансови институции законосъобразно да издевателстват над гражданите, които по стечение на обстоятелствата (влияние на всички икономически фактори, законови предпоставки) са попаднали в положението на длъжници.

Основно значение за оказването на необоснован натиск и икономическа принуда върху длъжниците имат разпоредбите в закона, които регламентират размера и вида на събираните от ЧСИ такси, като същите се оказват непосилни за мнозинството длъжници и тяхното начисляване способства за загуба на имущество, а в определени случаи до довеждане на граждани до състояние на нищета и бедност.

На следващо място недостатък е и предоставената възможност частните държавни и общински вземания да бъдат събирани от ЧСИ, както и тези на монополните разпределителни дружества. Отделно от това, няма обективна причина в обществената действителност, която да налага провеждане на обществени поръчки за избор на ЧСИ при събиране на частни държавни и общински вземания – провеждането на такива процедури е бавно, тромаво, ненужно, свързано с излишни и ненужни за държавата и общините разходи. Следва да се вземе, и то под особено внимание наличието на фигурата на държавния съдебен изпълнител. Няма по-логично положение от това на ДСИ да бъде възложено събирането на частните държавни и общински вземания. Това, на първо място, би спестило разходи и време за провеждане на обществени поръчки, на следващо - би спомогнало за запазването на ДСИ.

Законът дава възможност чрез подзаконов нормативен акт на Министерския съвет да се определят размерът и видът на таксите (по предложение на министъра на правосъдието, съгласувано с Камарата на ЧСИ). Правилно би било да се приеме подход, подобен на този по

ЗМДТ, където законодателно е определен диапазон, в рамките на който с подзаконов нормативен акт да бъде определен размерът на таксите. Излишно е и въведеното изискване за съгласуване с Камарата на ЧСИ. ЗНА предвижда обществено обсъждане в рамките на законодателния процес (изработване и приемане на НА). В качеството си на браншова организация Камарата има право да участва в общественото обсъждане.

Също така като препоръка към закона е въвеждането на ясно изброяване на това кои са другите видове действия, за които се събират такси или ако това не може да стане, просто да отпаднат - каквото е и нашето предложение.

Категорично следва да бъдат уточнени случаите кога не се събират такси, кога има ограничителен или преференциален режим, тъй като в най-честия случай длъжникът е притиснат от обстоятелствата и заплаща това, което ЧСИ е вписал в сметката си, без да има възможност да го оспорва ефективно. Предимството да бъдат изведени в закона ограничителен размер на таксите и уточнение на вида им се състои в това, че законът е значително по-стабилен нормативен акт от подзаконовия и при приемане на правилата и нормите му се преминава през пълноценен законодателен процес, като възможността за лобиране и оказване на влияние върху законодателя от заинтересовани страни е много по-малка.

Чест парадокс е събирането на малко по размера си задължение, на което се начисляват такси, които надхвърлят самото вземане, включително има случаи на неколкократно надхвърляне. Например, ако вземането е в размер 300 лв. и съгласно тарифата бъдат събрани такси за образуване на изпълнително дело за цялостно проучване на имущественото състояние на длъжника и образуване на изпълнителното дело, за изпращане на покана за доброволно изпълнение и например изпращане на запорни съобщения до всички банки (които са поне 30 на брой), то тогава ще бъде начислена такса около 520 лв. Когато по делото бъдат допуснати и адвокатски възнаграждения, за които при частното съдебно производство е във властта на ЧСИ да определя прекомерен ли е хонорарът или не, дължимите разноски по делото биха могли да достигнат и до 1000 лв., което на практика представлява трикратният размер на вземането. Плащането на тези разноски реално се превръща в една допълнителна и несправедлива санкция за длъжника, освен другите неблагоприятни последици от принудителното изпълнение. Отделен е въпросът, че така допусната, тази законодателна възможност често се използва от колекторски фирми като форма за упражняване на тормоз и заплахи към длъжници („Плати доброволно или ще ти излезе по три“). До голяма степен при извършването ѝ се използват незаконосъобразни способи –

събират се лични данни по неясни канали, осъществяват се телефонни прозвънявания и евентуално, в краен случай се достига до съдебни производства.

По отношение на размера на събираните от ЧСИ такси, за да се избегне този парадокс, решението е да бъде предвидено в закона ограничение на брутния размер на таксите в процент от размера на вземането. Към настоящия момент съгласно действащата тарифа, одобрена от МС, съществува единствено ограничение относно размера на пропорционалната такса, която като бъде начислена върху дължимата сума от цитирания по-горе пример, формира по-малко от 1/10 от начислените за ЧСИ разноски, т.е. върху по-малките задължения, с каквито са обременени по-голямата част от българските граждани. Влиянието на тази такса е незначително.

При наличие на частно и публично-правно задължение ЧСИ, който е длъжен да събере и публично-правното задължение като присъединено вземане, начислява такса и за събраното публично-правно задължение, без да има за това възлагане от държавата. Длъжник с 1000 лв. частно-правно задължение, което по закон се събира от ЧСИ, и 20 000 лв. публично-правно задължение, което по принцип се събира от публичния изпълнител, ще трябва да заплати главница от 1000 лв. и такса над 2000 лв., която е формирана от размера на публично-правното задължение. Категорично следва да бъде уточнено, и то в закона, че за събраните публично-правни задължения, за които държавата е присъединен взискател по закон, такса не се дължи. Няма основание да се дължи такава такса поради факта, че с извършените изпълнителни действия – изпращане на запорни съобщения до различни банки, справки в регистри за притежание на имущество и др., същите ползват и двете производства – частно-правното и публично-правното вземане.

На следващо място по отношение на събирането на публичните и частните вземания считаме, че в предела на дейност на ЧСИ трябва да остане събирането на вземанията на граждани и юридически лица, при които собственик на капитала не са държавата и общините. Тъй като такова законодателно решение би означавало промяна във философията на ДОПК и предвид съществуването на държавния съдебен изпълнител, то законодателното решение в тази насока би могло да бъде именно, че частните държавни и общински вземания по ДОПК ще бъдат събирани от държавния съдебен изпълнител. След като Законът за съдебната власт допуска държавата да възложи събиране на публични вземания от ДСИ, то тогава не виждаме пречка да бъде възложено на него и събирането на частни държавни и общински вземания.

Ако това стане, ще бъде избегната дискусията по отношение прилагането на Закона за обществените поръчки при избор на съдебен изпълнител от дружества като "Топлофикация". В момента подобни дружества възлагат по неясен критерий на ЧСИ събирането на техни вземания. Нашата позиция е, че такова възлагане на вземания, които по същността си са частни държавни или общински, е почти на ръба на закона. Аргумент в подкрепа на установената практика е фактът, че таксите, събирани от ЧСИ на взискателя, са нормативно определени. Поради това се твърди, че практически се обезсмислят процедурите по ЗОП, но не е без значение каква е материалната и кадрова обезпеченост на ЧСИ, което би могло да бъде критерий, заложен в обхвата на обществената поръчка. Философията на предлаганите изменения чрез промяна на текста на чл. 163 ДОПК е да се осигури възможност ДСИ да събират тези вземания.

Считаме, че дружества като "Топлофикация" например би следвало да попаднат в обсега на разпоредбата на чл. 7, т. 5 от ЗОП във връзка с чл. 7а- 7д, в които като възложител на обществени поръчки са предвидени всички дружества, осъществяващи дейности като: производство, пренос, разпределение на природен газ, топлинна и електрическа енергия, питейна вода, свързани с транспортни услуги в областта на железопътния, трамвайния, тролейбусния транспорт, пощенски услуги и т.н.

Именно предвид тези съображения считаме, че предложеното по-горе за възлагане на събиране на частни държавни и общински вземания на ДСИ би преустановило порочната практика, прилагана от държавни и общински дружества, като в обхвата на ЗОП да останат само всички други дружества, отговарящи на критериите по чл. 7а-7д.

Това в никакъв случай не биха били маловажни законодателни мерки. Същите биха способствали за доразвиване на идеята за защита на интересите на гражданите и юридическите лица срещу действия, извършвани от дружества, обслужващи множество частноправни интереси. Не са допустими способите, които същите прилагат за събиране на вземанията си – прехвърляне на задълженията и упражняване на системен тормоз върху гражданите, заплахи със съд без вземане на конкретни мерки, дори неправилно завеждане на дела пред арбитражни съдилища.

Всички тези обективни факти пречат на нормалното съществуване и създават неблагоприятна икономическа обстановка, важащо дори за развитието на бизнеса.

В духа на казаното по-горе става ясно, че прехвърлянето като за начало на частните държавни и общински вземания към компетенциите единствено на ДСИ ще бъде една малка, но съществено необходима

крачка в регламентирането на множество и сходни обществени отношения, затрудняващи и затормозяващи живота на гражданите.

Не на последно място всички направени изменения в материята, касаеща изпълнителния процес, през последните няколко години бяха насочени към ускоряване процеса на събирането и реализиране правата на взискателите. Това доведе до някои деформации и най-вече игнориране правата на длъжниците. В същото време налице е и неизползван механизъм, посредством който длъжниците да бъдат стимулирани да изпълняват задълженията си в срок, а именно чрез въвеждане на преференциални такси. В настоящата си редакция ЗЧСИ и тарифата не правят разграничение как е събран един дълг – доброволно или чрез използване на целият инструментариум от действия по принудителното събиране. Затова следва законът да въведе преференциална такса за длъжниците, които доброволно, след получаване на поканата за доброволно изпълнение изплащат дълга си.

Цялостното виждане е, че материята, която представлява комплекс от правни норми, разписан в няколко закона – ЗЧСИ, ДОПК, ЗСВ и не на последно място ГПК, следва да претърпи промени. Наясно сме с широкия обхват на законодателния процес, свързан с тази материя, и затова си позволяваме да предложим за начало на процеса настоящите изменения и допълнения на ЗЧСИ.

Нетърпящ за отлагане е въпросът - който трябва да се разреши - когато са нарушени интересите на трети лица за процеса. В настоящите норми на Гражданския процесуален кодекс е предвидено общото правило, че обжалването на действията на ЧСИ не спира тяхното действие и така е разумно и резонно. В противен случай има опасност изпълнителния процес да се шиканира от длъжника чрез обжалване на всяко едно действие на ЧСИ.

Не стои обаче така въпросът, когато действията на ЧСИ засягат правата на трети лица – тези трети лица също могат да обжалват, но и техните жалби не спират изпълнението и в практиката са чести случаите на изпълнение върху чужди вещи, вследствие на което действията са отменени след публичната продажба. Задължително следва да се предвиди в нормата на чл. 435, ал. 4 от ГПК, че жалбата на третото лице, което притежава самостоятелни права върху вещта, спира изпълнението спрямо тази вещ.

Разбира се, необходимите промени в ГПК са доста повече, но вносителят на този законопроект споделя виждането, че всеки закон, освен тогава, когато не е наложително, следва да се изменя със закон за изменение и допълнение на същия закон. Ето защо, отделно от това, в комплекс с разбирането ни, че режимът на принудителното изпълнение следва да се подобри, ще изготвим и проект за изменение и допълнение на ГПК в тази му част.

Измененията и допълненията и изложените мотиви са в подкрепа на интересите на обикновения български гражданин. С предложените промени се цели постигане на справедливо и ефективно съдебно изпълнение, но без да се натоварва излишно и ненужно длъжника с прекомерни разходи, а събираните такси да не се превръщат в допълнителна глоба или имуществена санкция.

Вносител:
Страхил Ангелов